

Ochrona wyłącznego prawa do odmian roślin

Agencja Nasienna Sp. z o.o.

Leszno, 2017 r.

DLACZEGO WYŁĄCZNE PRAWO?

- Efektywna ochrona własności intelektualnej zachęca do prowadzenia dalszych badań i zachowania ciągłości hodowli.
- Wyłączne prawo musi stymulować innowacje we wszystkich aspektach hodowli.
- Ochrona własności intelektualnej = ochrona innowacyjności hodowcy przed konkurencją.
- Równowaga pomiędzy wyłącznym prawem i innowacjami w hodowli, a dostępnością postępu biologicznego.

Ochrona własności intelektualnej promuje postęp.

ŹRÓDŁA WYŁĄCZNEGO PRAWA DO ODMIAN ROŚLIN W POLSCE

Konwencja UPOV
z 1961 r.

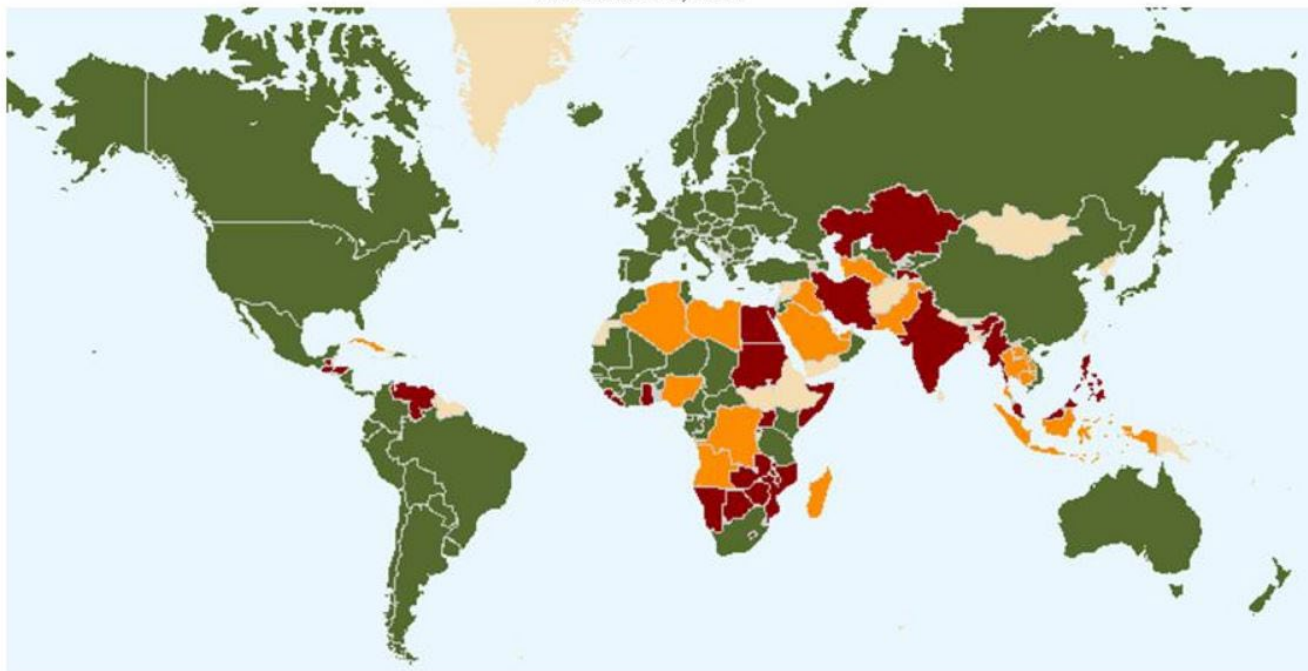
Rozporządzenie Rady (WE)
nr 2100/94 w sprawie
wspólnotowego systemu
ochrony odmian roślin

Ustawa
z dnia 26 czerwca 2003 r.
o ochronie prawnej
odmian roślin

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE UPOV

UPOV STATUS

on October 10, 2017

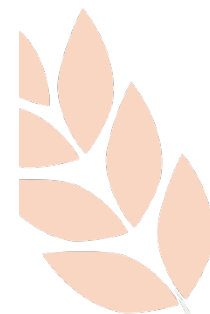

The boundaries shown on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of UPOV concerning the legal status of any country or territory

- Members of UPOV (75 - covering 94 States)
- Initiating States (16) and Organization (1)
- States (24) and Organization (1) in contact with the UPOV Office

UPOV

International Union for the Protection of New Varieties of Plants

ZASADY STOSOWANIA PRZEPISÓW – ICH WZAJEMNA RELACJA

Konwencja UPOV

Rozporządzenie 2100/94:

- **art. 92 ust. 1** - odmiana będąca przedmiotem wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin nie może być przedmiotem krajowego prawa do ochrony odmian roślin lub jakiegokolwiek patentu na tę odmianę. Prawa przyznane sprzecznie z tymi przepisami nie wywierają skutku.
- **art. 92 ust. 2** - jeśli posiadaczowi przed przyznaniem wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin przyznano inne prawo do tej samej odmiany, nie może on powoływać się na uprawnienia wynikające z tego prawa tak długo, jak pozostaje w mocy wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin

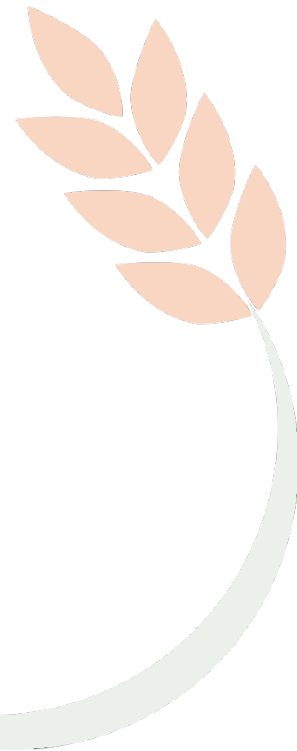
Ustawa o ochronie prawnej odmian roślin:

- **art. 4 ust. 6** - wyłącznego prawa nie przyznaje się, jeżeli odmiana została zgłoszona lub jest chroniona przez CPVO
- **art. 27 ust. 2** – jeżeli hodowca odmiany chronionej wyłącznym prawem w RP uzyska wspólnotowe wyłączne prawo do tej odmiany, to w okresie wykonywania tego prawa nie może wykonywać wyłącznego prawa uzyskanego w RP

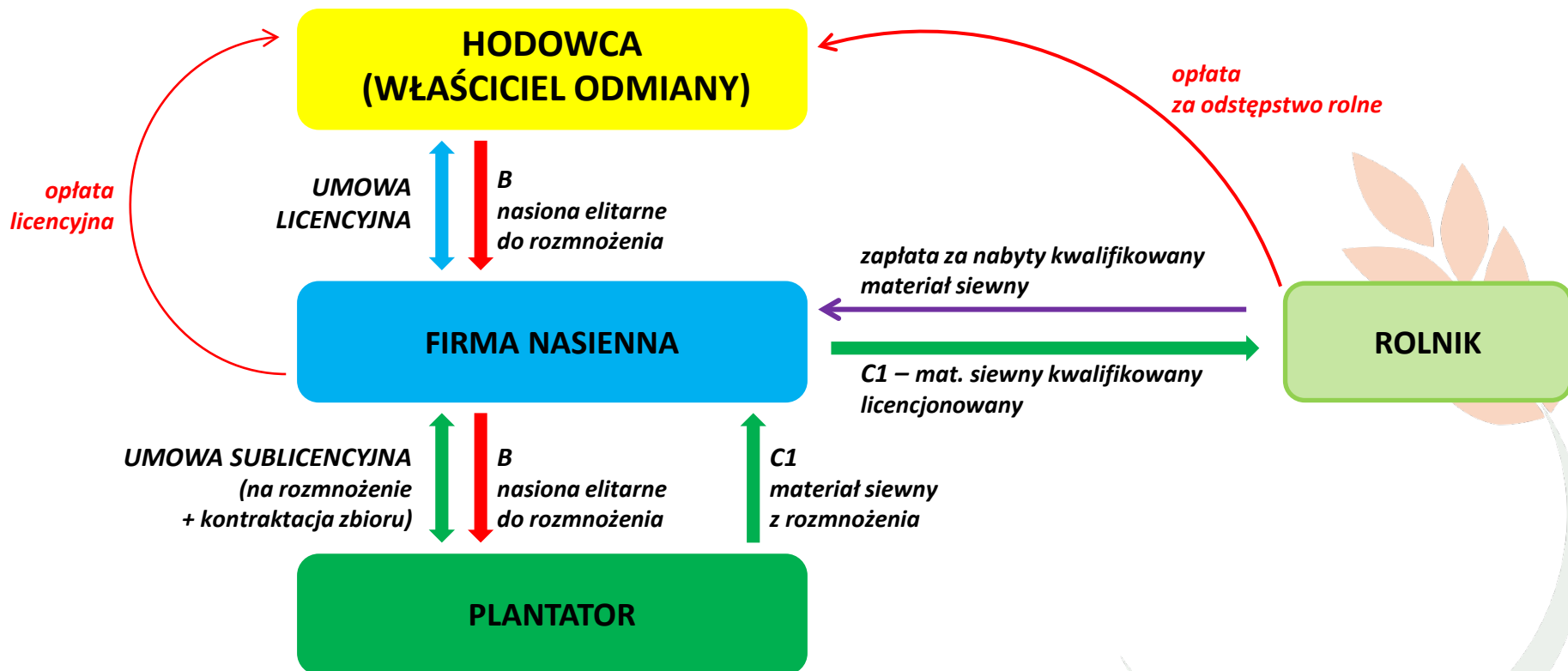
ZAKRES OCHRONY WYŁĄCZNEGO PRAWA

Wyłączne prawo obejmuje:

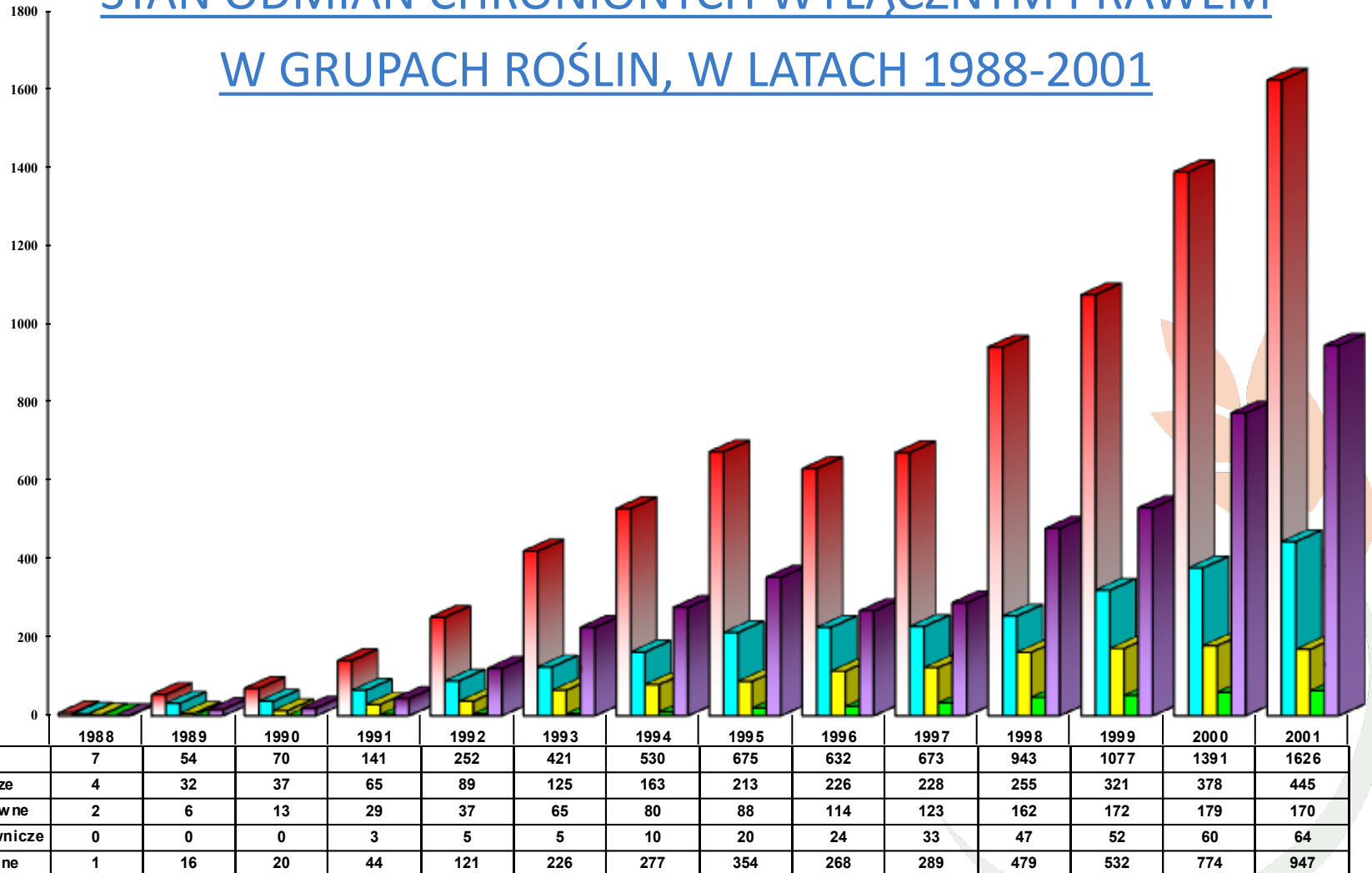
- 1) wytwarzanie lub rozmnażanie,
- 2) przygotowanie do rozmnażania,
- 3) oferowanie do sprzedaży,
- 4) sprzedaż lub inne formy zbywania,
- 5) eksport,
- 6) import,
- 7) przechowywanie
materiału siewnego odmiany chronionej.

OCHRONA WYŁĄCZNEGO PRAWA W OBROTCIE MATERIAŁEM SIEWNYM

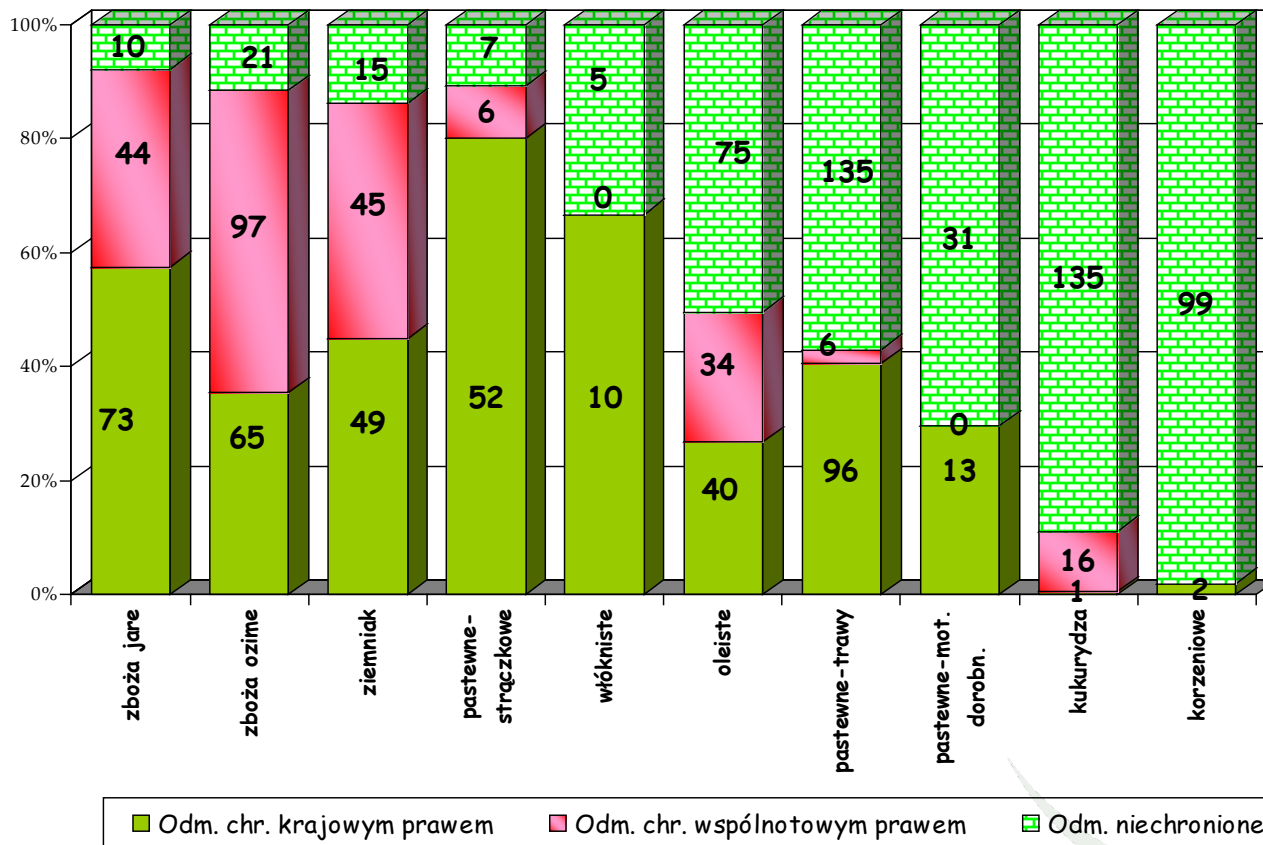

STAN ODMIAN CHRONIONYCH WYŁĄCZNYM PRAWEM W GRUPACH ROŚLIN, W LATACH 1988-2001

ODMIANY Z KRAJOWEGO REJESTRU, CHRONIONE KRAJOWYM I WSPÓLNOTOWYM WYŁ. PRAWEM WG GRUP ROŚLIN ROLNICZYCH

(stan na 5.01.2015 r.)

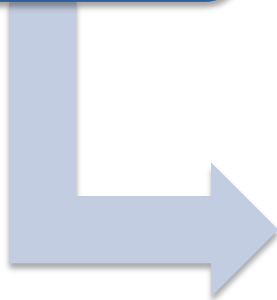
WSPÓLNOTOWY WYKAZ ODMIAN ROŚLIN

(stan na 25.11.2016 r.)

Rośliny rolnicze	– 7 854 (63 odmiany polskie)
Rośliny warzywne	– 3 469 (1 odmiana polska)
Rośliny sadownicze	– 1 640 (17 odmian polskich)
Rośliny ozdobne	– 12 063 (40 odmian polskich)
RAZEM	– 25 026 (121 odmian polskich)

ODSTĘPSTWO ROLNE - CO TO JEST?

Konwencja
UPOV

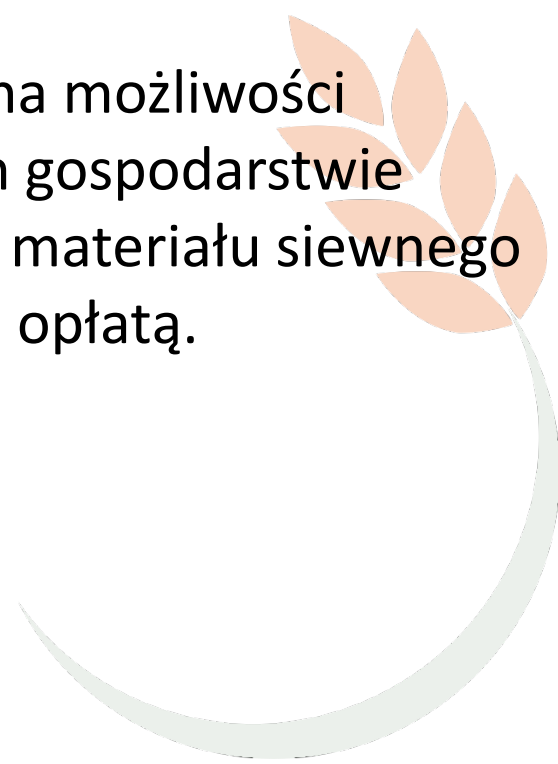

Każda Umawiająca się Strona może w rozsądnych granicach i pod warunkiem ochrony uzasadnionych interesów hodowcy ograniczyć prawo hodowcy w odniesieniu do każdej odmiany, aby umożliwić rolnikom używanie do rozmnożenia we własnym gospodarstwie materiału ze zbioru chronionej odmiany uzyskanego z uprawy we własnym gospodarstwie.

ODSTĘPSTWO ROLNE - CO TO JEST?

Odstępstwo od przyjętego systemu ochrony odmian roślin w celu zabezpieczenia interesów rolników.

Realizacja interesów rolników polega na możliwości wykorzystywania przez nich we własnym gospodarstwie materiału ze zbioru odmiany chronionej jako materiału siewnego bez zgody hodowcy za stosowną opłatą.

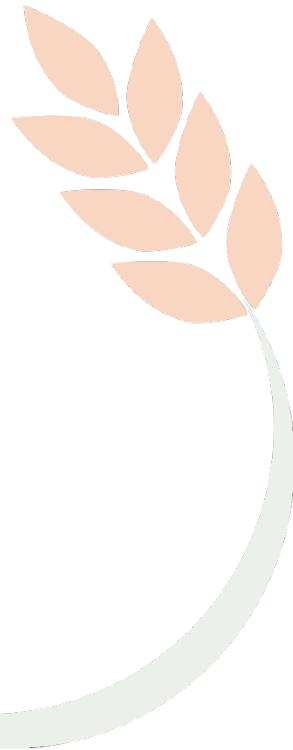
ODSTĘPSTWO ROLNE – NA CZYM POLEGA?

Warunki „przywileju farmerskiego”

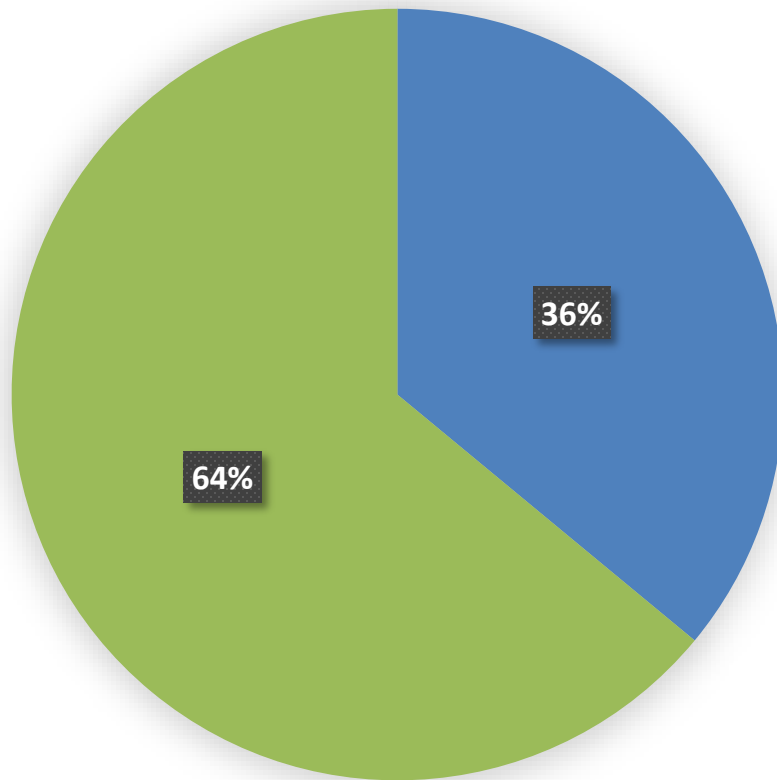
- gatunek dozwolony
- odmiana populacyjna
- materiał zebrany z posiadanych gruntów
- materiał wysiany na posiadanych gruntach
- opłata uiszczona 30 dni po siewie

Dodatkowy przywilej „drobnego rolnika”

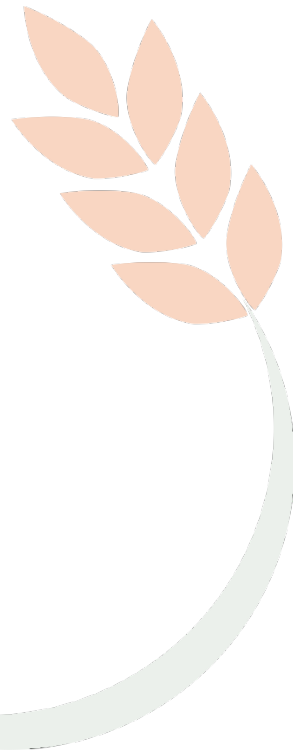
- zwolnienie z opłaty za ziemniaki dla gospodarstw <10 ha
- zwolnienie z opłaty za pozostałe dla gospodarstw <25 ha

STRUKTURA POZIOMU OCHRONY ODMIAN ROŚLIN W RAMACH OPŁAT ZA ODSTĘPSTWO ROLNE W POLSCE

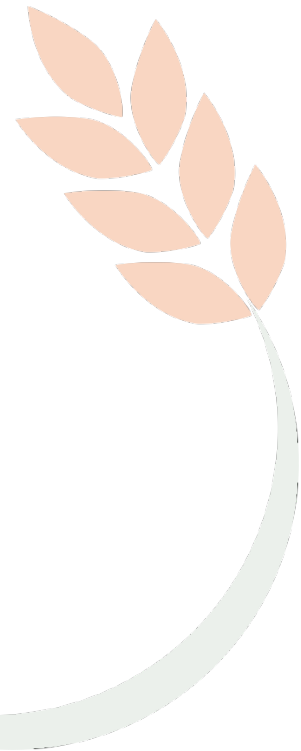

- chronione prawem krajowym
- chronione prawem wspólnotowym

GATUNKI PODLEGAJĄCE ODSTĘPSTWU ROLNEMU

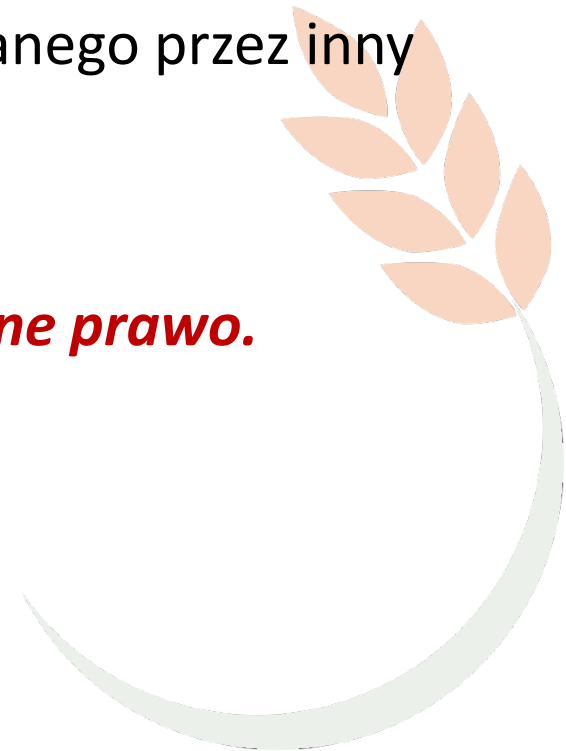
- jęczmień
- owies
- pszenica zwyczajna
- pszenica twarda
- pszenżyto
- żyto
- kukurydza
- rzepak
- rzepik
- ziemniak
- soja *(tylko odmiany chronione w PL)*
- bobik
- groch siewny
- len zwyczajny (oleisty)
- lucerna siewna
- łubin wąskolistny
(tylko odmiany chronione w PL)
- łubin żółty
- wyka siewna
- pszenica orkisz
- ryż
- kanar
- ciecierzycy pospolita
- koniczyna perska
- koniczyna aleksandryjska

ODSTĘPSTWO ROLNE NIE OBEJMUJE:

- odmian gatunków niedozwolonych do siewu ze zbioru
- odmian mieszańcowych i syntetycznych
- odmian materiału siewnego wyprodukowanego przez inny podmiot

Siew takich odmian narusza wyłączne prawo.

OBSZARY NARUSZANIA WYŁĄCZNEGO PRAWA

ROZMNAŻANIE

Siew materiału ze zbioru gatunku niedozwolonego do stosowania w odstępstwie rolnym.

Nieuiszczenie opłaty.

Siew materiału ze zbioru odmiany mieszańcowej lub syntetycznej.

Siew materiału nabytego (zakup, prezent, wymiana itd.) od osób trzecich (targowisko, giełda internetowa, sąsiad, plantator, młyn, firma nasienna itd.) jako paszowy, konsumpcyjny, niekwalifikowany bez pisemnej zgody hodowcy.

JAK WYHODOWAĆ NOWĄ ODMIANĘ?

odmiana A

plenna

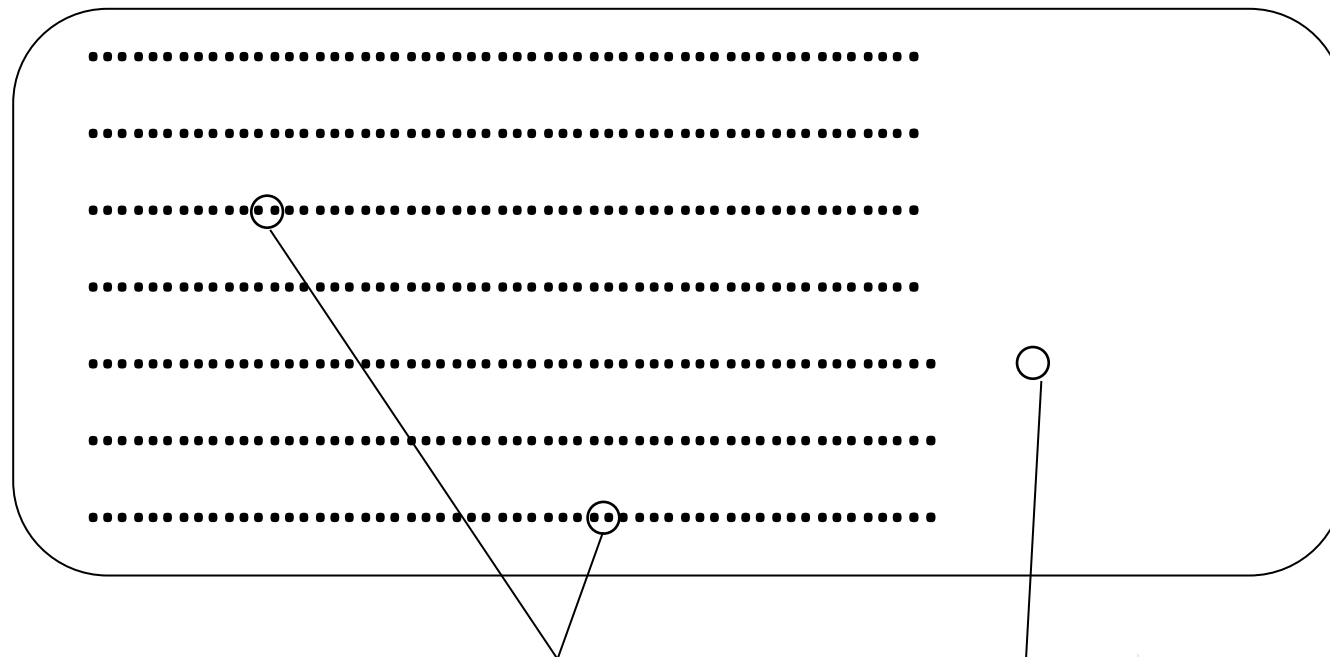
zdrowa

x

odmiana B

sztywna

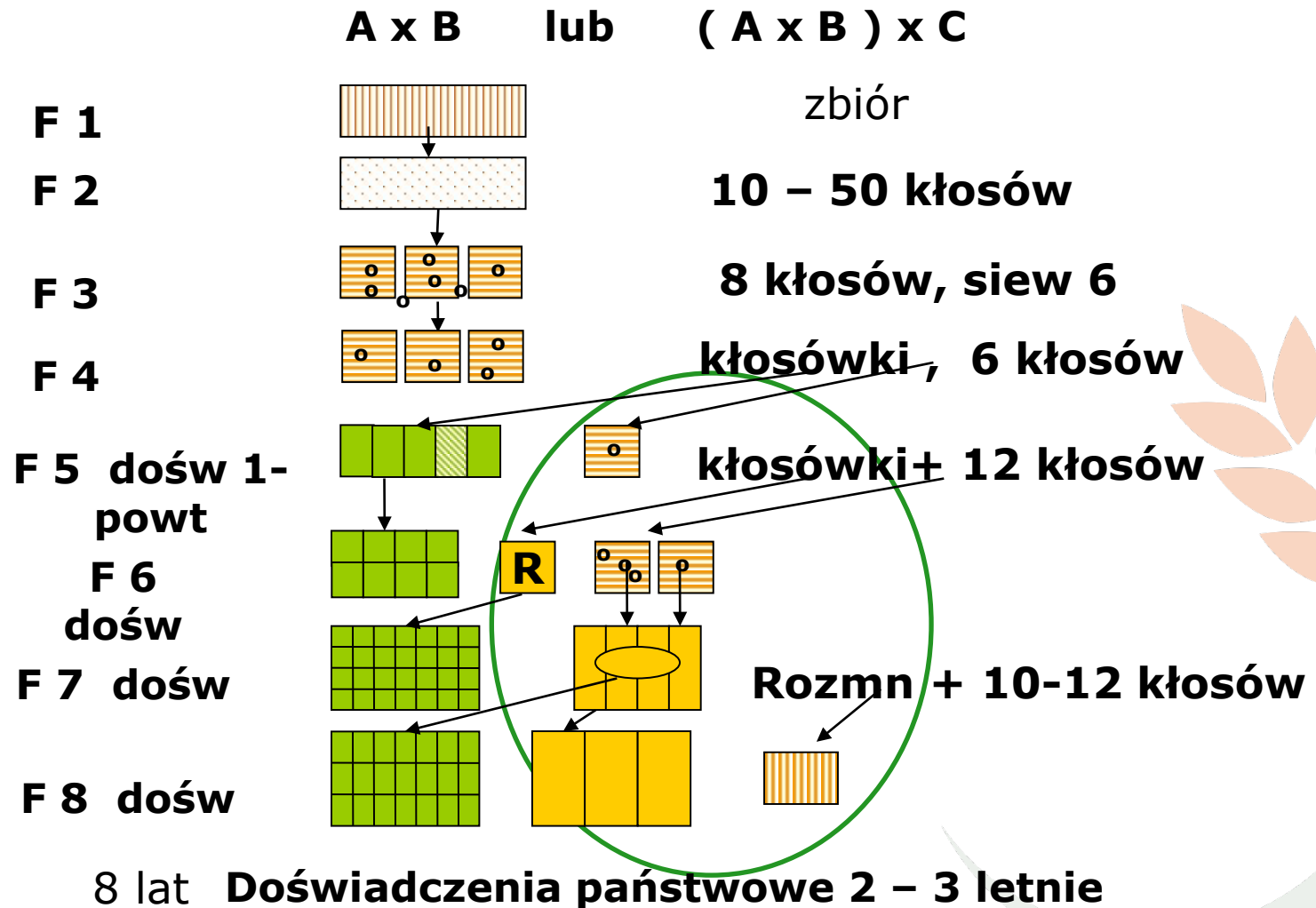
mrozoodporna

nieplenna chora wiotka wymarzająca

plenna zdrowa sztywna mrozoodporna

SCHEMAT HODOWLI ZBÓŻ SAMOPYLNYCH

SCHEMAT METODY REKOMBINACYJNEJ ŻYTA

10 lat

PROCES HODOWLI NOWEJ ODMIANY – RAMY CZASOWE

- **Hodowla twórcza** **8 – 10 lat**
 - **Badania urzędowe**
(WGO, OWT) **2 – 3 lata**
 - **Produkcja nasion komercyjnych** **2 lata**
-

SKALA PRAC HODOWLANYCH

Poletka doświadczalne

Izolatory

Krzyżowanie, ręczny siew

Próby nasion do wysiewu

Zbiór kłosów

Selekcja ziarna

SKALA PRAC HODOWLANYCH

Ocena zawartości łuski owsa

Laboratoryjne testy OWT

Komora z niską temperaturą
do oceny mrozoodporności

Przechowalnie nasion

Szklarnie

Kultury in vitro

SKALA PRAC HODOWLANYCH

Wypożyczenie techniczne

Laboratorium jakościowe

SKALA PRAC HODOWLANYCH

Specjalistyczne narzędzia pracy hodowcy – nowoczesne technologie

REJESTRACJA I OCHRONA PRAWNA ODMIANY

- Koszty przygotowania i wysyłki nasion
- Koszty rejestracji
 - zgłoszenie: 500 zł
 - badanie przez 2 lata: 5 400 zł
 - wpis do krajowego rejestru (KR): 200 zł
 - utrzymanie wpisu: do 5 lat - 200 zł; powyżej 5 lat – 400 zł
 - zgłoszenie ochrony: 500 zł
 - wpis do księgi ochrony (KO): 100 zł
 - utrzymanie ochrony: do 5 lat - 200 zł; powyżej 5 lat - 400 zł

Zarejestrowanie nowej odmiany: 7 100 zł

HODOWLA NOWYCH ODMIAN ROŚLIN

pracochłonna

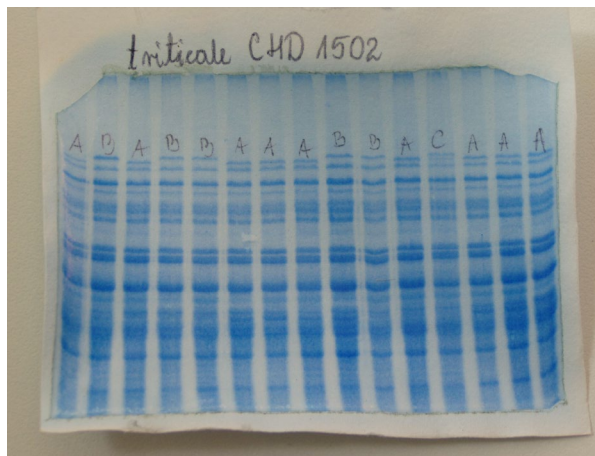
(praca ręczna)

czasochłonna

(wyhodowanie nowej odmiany zwykle zajmuje hodowcy co najmniej 3 lata)

kosztowna

(dostęp do zasobów genetycznych roślin;
wysoko wykwalifikowani pracownicy;
specjalistyczne maszyny, urządzenia i laboratoria;
koszty rejestracji i ochrony odmiany)

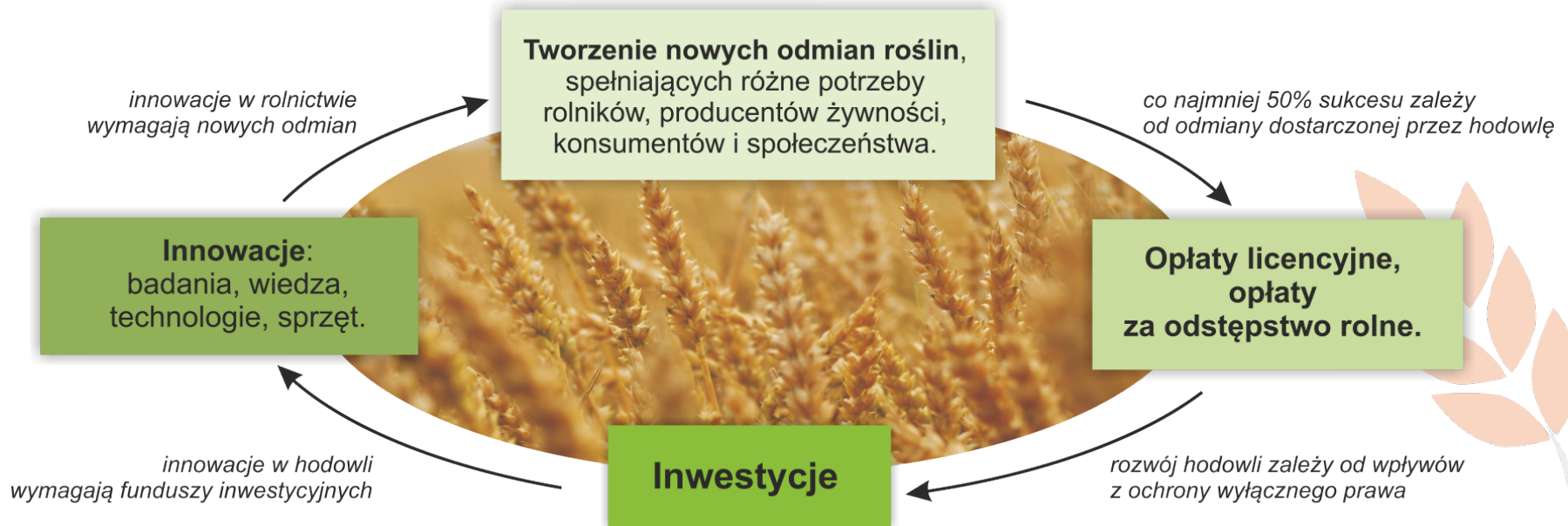

zdjęcie: DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Wyhodowanie jednej odmiany
to inwestycja **rzędu kilku
milionów zł (ok. 1 mln EUR).**

Największa atrakcyjność odmiany
na rynku wynosi średnio
ok. 5 lat.

INNOWACJE W HODOWLI WYMAGAJĄ INWESTYCJI

JAK HODOWCA FINANSUJE HODOWLĘ ROŚLIN?

Hodowca musi zapewnić finansowanie hodowli nowej odmiany przez ok. 10 lat.

Hodowla to najlepsza inwestycja dla rolnictwa.

Rolnik może zainwestować w hodowlę na dwa sposoby - poprzez:

- opłaty licencyjne
- opłaty od własnych zasiewów (odstępstwo rolne)

JAK HODOWCA FINANSUJE HODOWLĘ ROŚLIN?

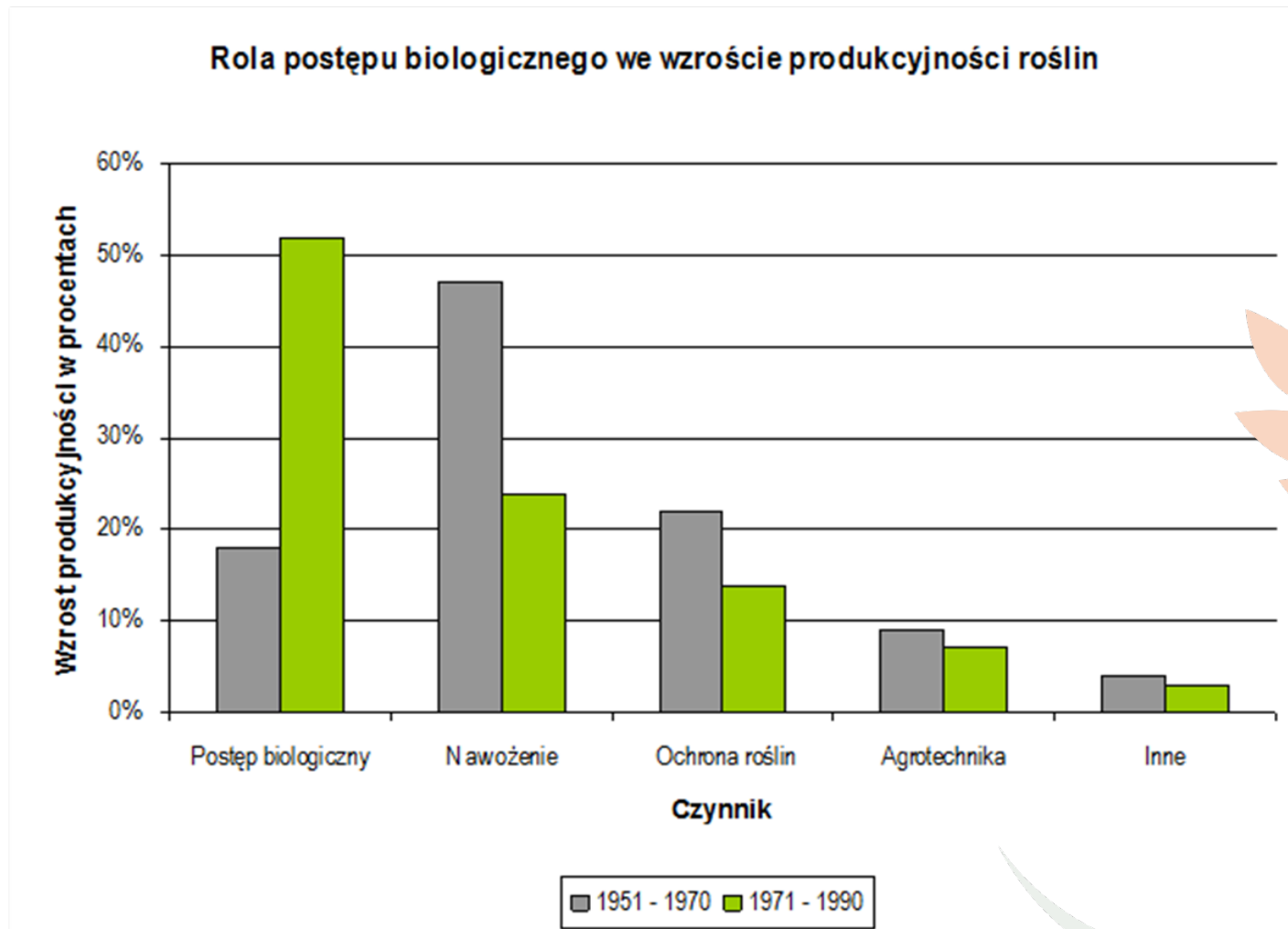
Opłaty licencyjne

- pochodzą ze sprzedaży kwalifikowanego materiału siewnego aktualnie zarejestrowanych odmian;
- stawki opłat licencyjnych są zróżnicowane w zależności od metod hodowlanych oraz poniesionych nakładów;
- materiał kwalifikowany musi dawać rolnikom gwarancję najwyższej jakości.

Opłaty od własnych zasiewów – z wykluczeniem jakiegokolwiek obrotu zarobkowego lub wymiany sąsiedzkiej

- prawo wyboru rolnika, pod warunkiem odprowadzenia 50% opłaty licencyjnej hodowcy, za korzystanie z efektów jego pracy
(Ustawa o ochronie prawnej odmian roślin z 26.06.2003 i Rozporządzenie Rady nr 2100/94 z 1994 roku w sprawie wspólnotowego systemu ochrony roślin wraz z przepisami wykonawczymi);
- równocześnie prawo hodowcy do pozyskiwania tych opłat za wyhodowane odmiany roślin (nasiona/ziarno są tylko nośnikami informacji genetycznej, której twórcą jest hodowca).

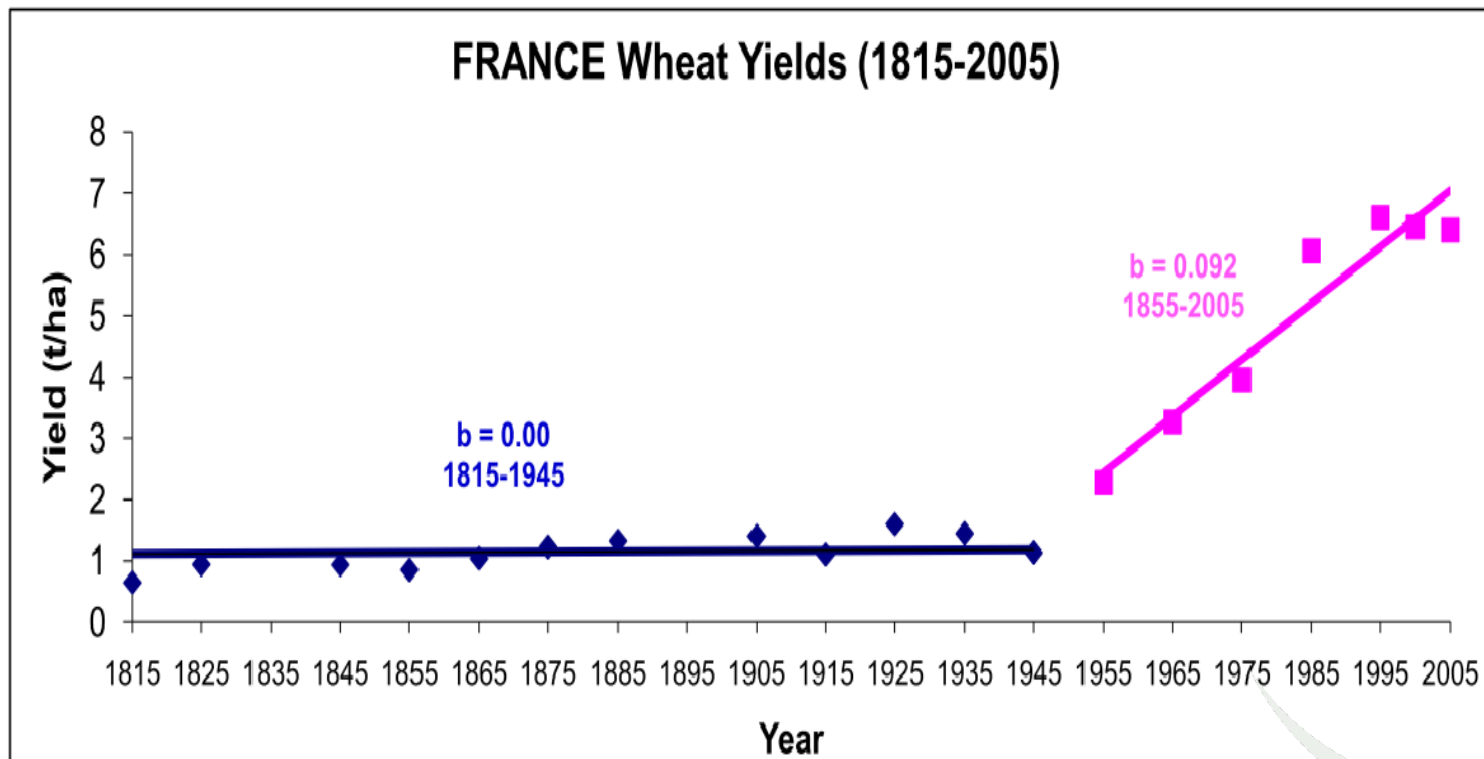
HODOWLA NOWYCH ODMIAN ROŚLIN = POSTĘP BIOLOGICZNY

HODOWLA NOWYCH ODMIAN ROŚLIN = POSTĘP BIOLOGICZNY

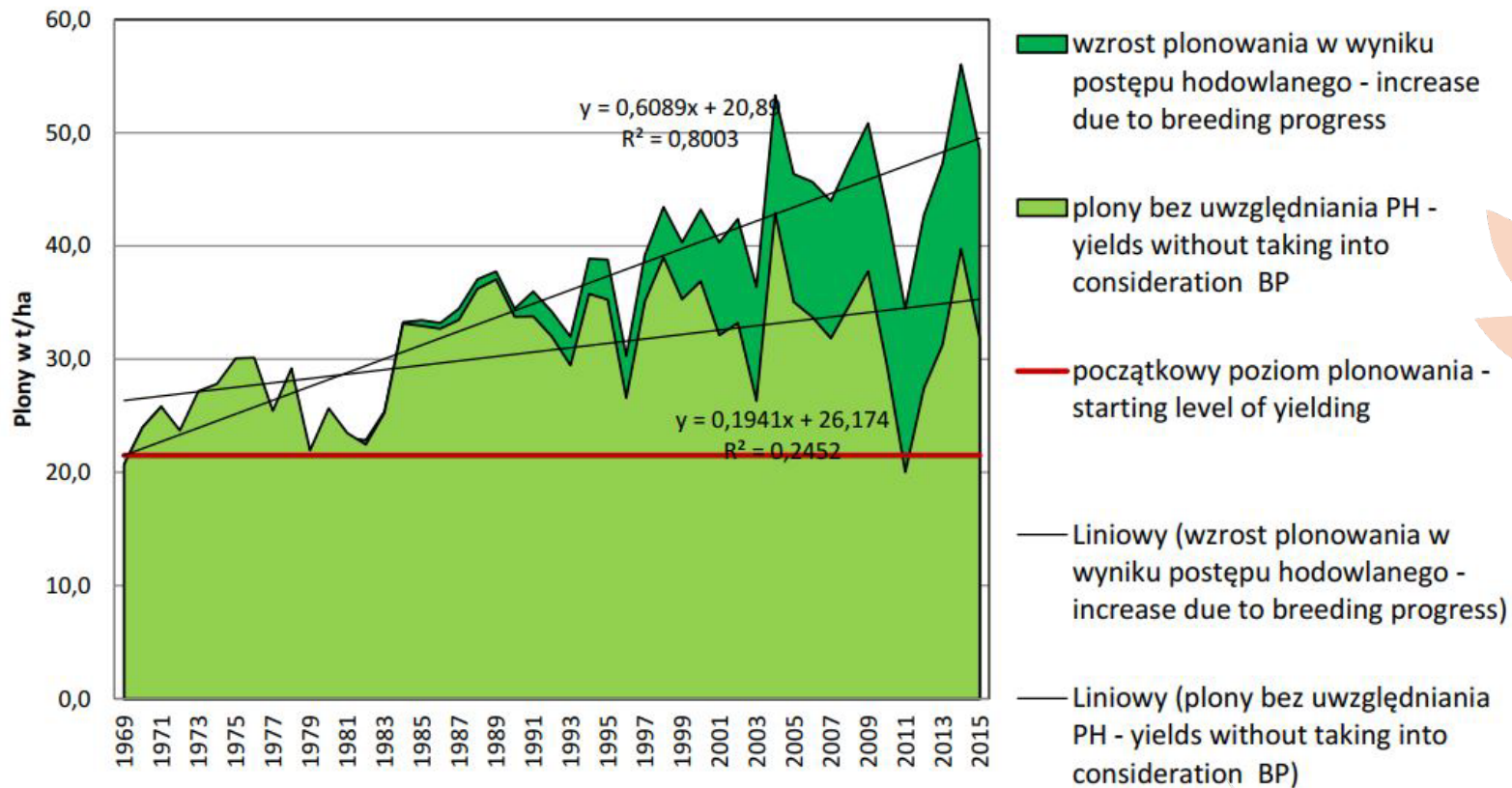
Hodowla roślin **zmienia rośliny**,
dostosowując je do potrzeb człowieka oraz istniejącego środowiska.

Francja – plonowanie pszenicy w tonach z hektara w latach 1815-2005

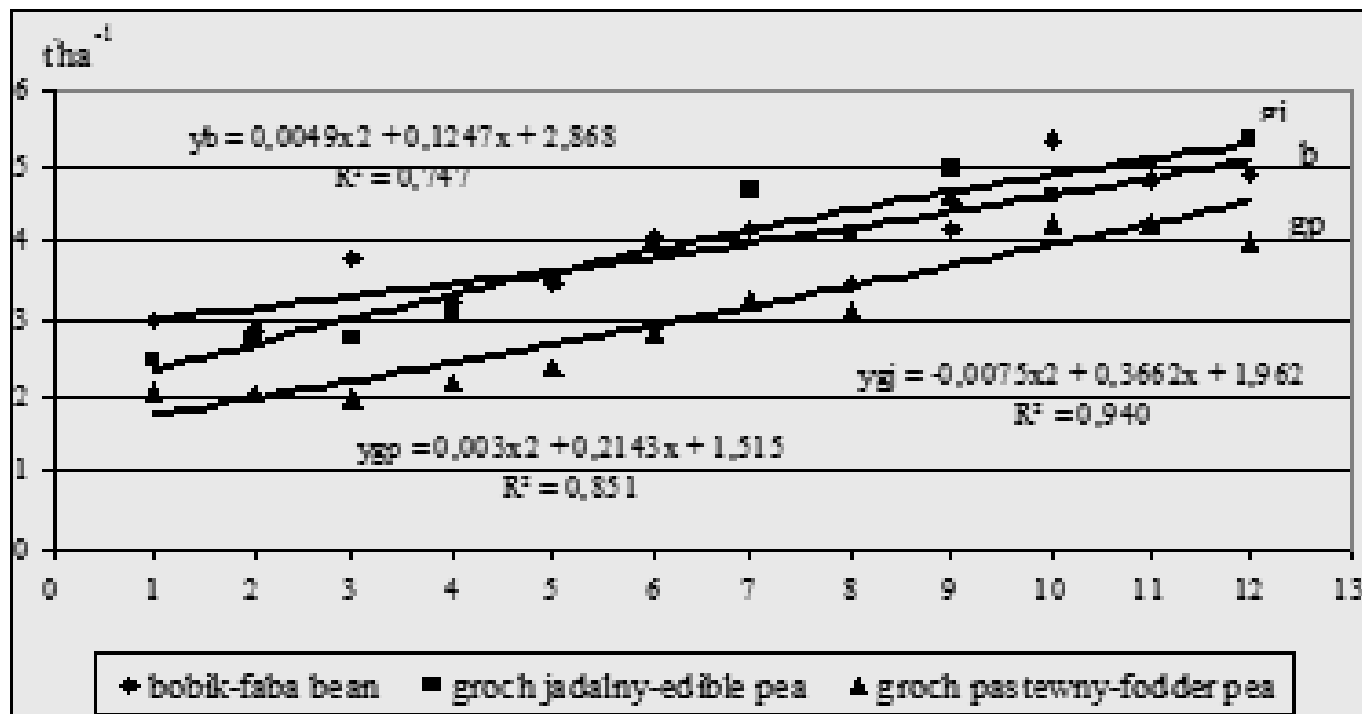
HODOWLA NOWYCH ODMIAN ROŚLIN = POSTĘP BIOLOGICZNY

Wpływ postępu hodowlanego na wzrost plonowania rzepaku

HODOWLA NOWYCH ODMIAN ROŚLIN = POSTĘP BIOLOGICZNY

Polska – wzrost plonowania bobiku i grochu w latach 1971-2006

POSTĘP BIOLOGICZNY – TERAŹNIEJSZOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ

- dzięki postępowi biologicznemu **plony zbóż** w Polsce w doświadczeniach COBORU w latach 2000-2015 **wzrosły o 15,2 dt/ha, tj. 24%**, natomiast w praktyce rolniczej o **11,6 dt/ha, co daje 47%**
- najnowsze odmiany żyta mieszańcowego plonują w badaniach rejestrowych COBORU nawet o **27% więcej** w porównaniu z odmianami populacyjnymi
- nowe odmiany traw pastewnych polskiej hodowli (na przykładzie kostrzewy łąkowej) oferują rolnikowi **wzrost plonu zielonej masy o 18%, wzrost plonu s.m. o 11%, wzrost plonu nasion o 10%**

POSTĘP BIOLOGICZNY – TERAŹNIEJSZOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ

- ostatnie 15 lat hodowli odpowiada za wzrost plonowania pszenicy i rzepaku o **80%**, a ziemniaków o **60%**
- bez postępu hodowlanego dla osiągnięcia dzisiejszych plonów pod uprawy trzeba by przeznaczyć dodatkowe **19 mln ha** – tyle gruntów rolnych znajduje się dzisiaj łącznie w Holandii, Belgii, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii
- przemiana np. 19 mln ha lasów w grunty orne spowodowałaby wzrost emisji CO² o **3,4 mld ton** rocznie – to tyle, ile emituje ruch samochodowy w Niemczech
- nawet **7 tys. euro** rocznie – o tyle zwiększył się roczny dochód **1,2 mln** europejskich, a w tym również polskich rolników korzystających z osiągnięć hodowli roślin

Dziękujemy za uwagę

